

הוראה העוקרת את הגוף

מקורות – (א) משנה ג: "הורו בית דין לעקור..." , גמרא ד: "בעי רב יוסף... שמע מינה", תוספות ותוספות הרא"ש ד"ה בעי רב יוסף.

(ב) אבות מלאכה – משנה שבת סז; שבת קלח. "משום מאי מתרינן ביה..." , תוספות הר"ד שם ד"ה משום מאי, תוספות שבת עג: ד"ה משום, 'מנחת חינוך' ל"ב, ב.

(ג) מלאכת הוצאה – שבת צו: תוספות ד"ה הוצאה וד"ה ממאי; רמב"ם הל' שבת פ"ב ה"ח.

המשנה קובעת שאין חיוב 'פר העלם דבר' על הוראה העוקרת גוף שלם מגופי התורה. החיוב קיים רק בהוראה העוקרת אחד מפרטי האיסור. המשנה מביאה דוגמאות לדין זה משלושה תחומים – נידה, שבת ועבודה זרה.

החלק הראשון של הסוגיה (ד.) עוסק בדין מקביל, שלפיו אין חיוב על הוראה בדבר שהצדוקים מודים בו. בדין זה עסקנו בשיעור הקודם, וראינו איך הגמרא מפרשת את המקרים השונים במשנה לאור הדין הזה.

בהמשך הסוגיה חוזרת הגמרא לעסוק בעיקר הדין של המשנה, ההבדל בין עקירת הגוף כולו לעקירת חלקים מן הגוף. השאלה המרכזית העומדת לדיון היא: היכן עובר הקו בין "גוף שלם" לבין פרטי הלכות.

מסברה נראה היה לומר שכאשר מדובר בתחום הלכתי רחב היקף, לא רק התחום כולו נחשב כגוף שלם אלא גם כל ענף וענף בתוך אותו התחום. לפי סברה זו נאמר למשל, שעקירה של אב מלאכה נחשבת לעקירה של כל הגוף. אם עקרנו אב מלאכה אחד – עקרנו ענף שלם מתוך התחום ההלכתי הרחב של הלכות שבת.

סברה זו איננה מתיישבת עם פשט המשנה. מהמשנה עולה שמושגי העל "נידה", "שבת" ו"עבודה זרה" הם המוגדרים כגוף שלם, והם בלבד. כל ענף בתוך התחומים האלה, כגון אב מלאכה אחד בשבת, נחשב כהלכה פרטית ולא כגוף בפני עצמו. אמנם להלן נראה שהגמרא אינה מקבלת את ההבנה הזו של המשנה, ומפרשת אותה בדרכים אחרות, בהתאם לפירושים השונים שראינו בשיעור הקודם.

אבות מלאכה בשבת

נקודת המוצא של הדיון בגמרא היא שאלה של רב יוסף בנוגע להוראה העוקרת אב מלאכה בשבת:

“בעי רב יוסף: אין חרישה בשבת, מהו?
 מי אמרינן - כיון דקא מודו בכולהו מלתא, כביטול מקצת וקיום מקצת דמי,
 או דלמא כיון דקא עקריין ליה לחרישה כל עיקר, כעקירת גוף דמי?” (הוריות ד.)

רב יוסף מסתפק אם כל אב מלאכה בפני עצמו נחשב כגוף שלם או כפרטי הלכות. הגמרא מנסה לפשוט את הספק של רב יוסף מהדוגמאות שבמשנתנו. למסקנה דוחה הסוגיא את הראיות לפי הפירושים שהעניקה הגמרא למשנה בתחילת הסוגיא:

“תא שמע: יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור, ואמאי? הא עקריין לשומרת יום כנגד יום כל עיקר!
 אמר לך רב יוסף: שומרת יום דקאמרינן - כדשנינן.
 תא שמע: יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור, ואמאי? הא עקריין להוצאה כל עיקר!
 התם נמי - כדשנינן.
 תא שמע: יש עבודת כוכבים בתורה אבל המשתחוה פטור, אמאי? והא עקריין להשתחויה כל עיקר!
 אמרי: השתחויה נמי - כדשנינן” (שם).

דין שומרת יום כנגד יום הוא ענף שלם בהלכות נידה, ואיסור השתחויה לעבודה זרה הוא ענף שלם בהלכות עבודה זרה. אם נכריע שעקירת אב מלאכה נחשבת כעקירת גוף שלם, נצטרך לומר שגם עקירת דין שומרת יום כנגד יום ועקירת איסור השתחויה נחשבות כעקירת דבר שלם.

הסוגיא דוחה את הניסיון להסיק מסקנות מהמקרים שבמשנה. הגמרא מפרשת שהמשנה איננה עוסקת בעקירת כל הענף של שומרת יום כנגד יום או של איסור השתחויה לעבודה זרה, אלא רק בעקירת פרט מסוים: איסור הערה בשומרת יום כנגד יום, איסור השתחויה ללא פישוט ידיים ורגליים וכדו’.

מעמדם ההלכתי של ענפים בתוך תחום הלכתי רחב היקף נידון בסוגיות נוספות. המקור המרכזי העוסק בשאלה זו הוא הסוגיות במסכת שבת העוסקות במעמדם של אבות המלאכה. המשנה במסכת שבת (סז:-סח.) קובעת שמי שעשה מלאכות רבות

בשבת חייב חטאת על כל אב מלאכה בנפרד. דין זה מכונה בלשון הגמרא "חילוק חטאות". ניתן לבאר את דין חילוק החטאות בשני אופנים:

- א. כל אב מלאכה הוא איסור נפרד, ולכן כל אחד מהם מחייב בחטאת נפרדת.
- ב. כל אבות המלאכה הם חלק מאיסור אחד – "לא תעשה כל מלאכה". אך כיוון שמדובר בדרכים שונות לביצוע העברה – כל אחד מהם מחייב בחטאת נפרדת.

את האפשרות להתחייב בכמה חטאות על אותו איסור מצאנו גם בהקשרים אחרים בהלכה. הגמרא במסכת כריתות (יג.) קובעת ש"תמחויין מחלקין". מי שאכל כמה חתיכות של חֶלֶב המבושלות באופנים שונים (חתיכה אחת מבושלת, שניה אפויה, שלישית צלויה וכדו') – חייב בכמה חטאות. זאת, אף על פי שכל האכילות כלולות באותו איסור. באופן דומה אפשר אולי לחייב כמה חטאות על מלאכות שונות בשבת, אף על פי שכולן חלק מאותו איסור כללי של עשיית מלאכה.

הגר"ד טען, ששתי ההבנות הללו נתונות במחלוקת ראשונים. המשנה במסכת שבת (קלז:): אוסרת לשים שמרי יין במשמרת כדי לסנן אותם. הגמרא שם (קלח.) שואלת איך צריך להתרות במי שמשמר בשבת – משום בורר או משום מרקד. מפשט הגמרא נראה שלא די בהתראה כללית משום "לא תעשה מלאכה", אלא יש צורך להזכיר בהתראה את אב המלאכה. מכאן עולה שכל אב מלאכה נחשב כאיסור נפרד. כך כותב במפורש תוספות הר"ד על אתר:

"פירוש כיון דהבערה לחלק יוצאת, כאילו כתיב לאו אכל מלאכה ומלאכה דמי, והווי להו כמו לאוין דחלב ודם שהם חלוקין זה מזה – וצריך להתרות על החלב משום חלב ועל הדם משום דם וכך על כל מלאכה ומלאכה"
(תוספות ר"ד שבת קלח. ד"ה משום מאי.)

התוספות במספר מקומות דנים בסוגיה זו, ומנסים ללמוד ממנה כיצד מתרים במי שעובר על תולדת מלאכה בשבת: משום התולדה או משום האב (שבת עג: ד"ה משום, בבא קמא ב. ד"ה ולרבי אליעזר ועוד). מדבריהם נראה שגם לדעתם כל אב מלאכה הוא איסור נפרד, ויש להתרות משום האב ולא משום האיסור הכללי של עשיית מלאכה.

לעומת זאת, ה'מנחת חינוך' (מצווה ל"ב, ב) דייק מדברי הרמב"ם (הל' שבת פ"ז ה"ז) שאין צורך להתרות משום האב, ואפשר להתרות באופן כללי משום "לא תעשה כל מלאכה". לפי זה מסתבר להבין שחילוק החטאות איננו נובע מכך שכל אב הוא איסור נפרד, אלא שכל אב הוא דרך שונה לעבור על אותו איסור.

המחלוקת הזו עשויה להשפיע גם על הספק של רב יוסף בסוגייתנו. לפי התוספות כל אב מלאכה הוא איסור בפני עצמו. לפיכך עקירת אב מלאכה נחשבת כעקירת גוף שלם, ואין עליה חיוב בקרבן. לעומת זאת, לפי הרמב"ם אבות המלאכה הם רק סעיפים בתוך האיסור הכללי של עשיית מלאכה. לשיטתו מסתבר יותר לומר שעקירת אב מלאכה היא רק עקירת חלק מן הגוף, ואפשר להתחייב עליה ב'פר העלם דבר'. כך גם משמע מפשט המשנה.

חשוב להדגיש, שהספק בסוגייתנו איננו תלוי רק במעמד של אבות המלאכה בהלכות שבת, אלא גם בגדרים המיוחדים הקיימים בהלכות הוריות.

ייתכן שבהלכות שבת נאמץ את שיטת התוספות שכל אב מלאכה הוא איסור בפני עצמו, אך בהלכות הוריות רק התחום הרחב יותר של כלל הלכות שבת ייחשב כגוף שלם. לפי הבנה זו עקירה של אב מלאכה תיחשב כעקירת חלק מהגוף, גם לפי התוספות.

מאידך, גם אם נקבל את שיטת הרמב"ם שכל אב מלאכה הוא רק סעיף אחד באיסור מלאכה הכללי, ייתכן שבהלכות הוריות עקירת סעיף שלם נחשבת כעקירת כל הגוף, ואין עליה חיוב¹.

מלאכת הוצאה ומלאכת חרישה

עד כה עסקנו באופן כללי במעמדם של אבות המלאכה בשבת. בסוגייתנו יש התייחסות מפורשת לשניים מתוך אבות המלאכה: מלאכת חרישה, שעליה נאמר ספקו של רב יוסף, ומלאכת הוצאה, שבה עוסקת המשנה. לשתי המלאכות הללו עשוי להיות מעמד מיוחד, השונה ממעמדן של שאר ל"ט אבות המלאכות.

הגמרא במסכת שבת (צו:) מחפשת מקור למלאכת הוצאה בשבת. לפי הגמרא, המקור לאיסור זה הוא בפסוק בפרשת ויקהל: "איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש", שנאמר בעניין הוצאת התרומה ממחנה ישראל למחנה לויה. בגרסת הגמרא שלפנינו מבואר שפסוק זה נאמר בשבת.

1 הדיון שלנו כאן מתמקד בהלכות שבת, אך כמובן יש לדון במקביל גם בהלכות נידה ועבודה זרה המופיעים במשנה. בעניין מעמדה של שומרת יום כנגד יום עיין גם בפירוש הראב"ד לתורת כהנים בסוף פרשת מצורע (פרק ט), ובהשגות הראב"ד בהלכות טומאת צרעת פ"ה ה"א.

מדברי הגמרא עולה שאיסור הוצאה בשבת נאסר במפורש ובאופן נפרד משאר המלאכות. כך נראה גם מדברי התוספות על אתר (ד"ה הוצאה), המפרשים שיש צורך במקור מפורש למלאכת הוצאה כיוון שזוהי מלאכה גרועה, והיא אינה נלמדת ממלאכת המשכן כשאר המלאכות.

לרבנו חננאל, לעומת זאת, הייתה גרסה שונה בגמרא (ראה תוספות ד"ה וממאי). לפי רבנו חננאל הפסוק מפרשיית המשכן לא נאמר בשבת אלא בחול. פסוק זה לא בא ללמד על איסור הוצאה בשבת, אלא על כך שבאופן כללי הוצאה נקראת מלאכה. אחרי שלמדנו שהוצאה נחשבת מלאכה אנו יודעים ממילא שהיא נכללת באיסור הכללי לעשות מלאכה בשבת.

כך הביין גם הרמב"ם:

"הוצאה והכנסה מרשות לרשות מלאכה מאבות מלאכות היא. ואף על פי שדבר זה עם כל גופי תורה מפי משה מסיני נאמר, הרי הוא אומר בתורה: 'איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש, ויכלא העם מהביאי, הא למדת שההבאה 'מלאכה' קורא אותה"
 (רמב"ם הל' שבת פ"ב ה"ח).

לפי רבנו חננאל והרמב"ם, למלאכת הוצאה אין מעמד מיוחד. מלאכת הוצאה שקולה במעמדה לשאר אבות המלאכות.

לפי התוספות, לעומת זאת, ייתכן שיש למלאכת הוצאה מעמד מיוחד. למעמד זה עשויות להיות השלכות גם בהלכות הוריות. גם אם נכריע שעקירת אב מלאכה בפני עצמו איננה נחשבת לעקירת גוף שלם, ייתכן שעקירת מלאכת הוצאה תיחשב לעקירת גוף שלם, כיוון שהיא נאסרה באופן מפורש בנפרד משאר המלאכות.²

גם מלאכת חרישה זוכה להתייחסות מיוחדת בתורה. בפרשת כי-תשא נאמר:

"ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת, בחריש ובקציר תשבת" (שמות ל"ד כא).

התנאים נחלקו בשאלה האם הפסוק מתייחס לאיסור חרישה בשבת או בשמיטה (שביעית פ"א מ"ד). אמנם, כולם מודים שהפסוק איננו המקור לעצם איסור חרישה,

2 נפקא-מינה אפשרית נוספת היא בנוגע להתראה: גם לפי שיטת הרמב"ם שאפשר להתרות באופן כללי משום "לא תעשו כל מלאכה", ייתכן שבהוצאה יהיה צורך בהתראה ספציפית. כמובן הרמב"ם עצמו לא יסבור כך, שהרי לדעתו אין למלאכת הוצאה מעמד מיוחד, אך מסברה ניתן להציע שיטה כזו. מכל מקום לא מצאנו מקור מפורש לחילוק זה. גם מסוגייתנו נראה שאין חילוק בין הוצאה למלאכות אחרות, שהרי הגמרא מנסה לפשוט את הספק של רב יוסף בעניין מלאכת חרישה מדין המשנה העוסק במלאכת הוצאה.

אלא רק לפרט מסוים באיסור זה. לכן ברור שפסוק זה לא מעניק למלאכת חורש מעמד מיוחד של גוף שלם, כפי שהצענו ביחס להוצאה.

עם זאת, עצם קיום הפסוק מעורר שאלה אחרת. אם נתעלם ממדרשם של התנאים ונתמקד בפשט הפסוק נגלה תמונה שונה. פשט הפסוק בוודאי בא לאסור חרישה בשבת. אם כן, גם הצדוקים אמורים להודות באיסור חרישה בשבת, שהרי הוא מפורש בתורה. מדוע אם כן רב יוסף מסתפק בנוגע לעקירת מלאכת חורש, ואינו מכריע בפשטות שאין כאן חיוב קרבן מדין 'דבר שהצדוקים מודים בו'?

הראשונים בסוגייתנו התמודדו עם שאלה זו. התוספות (ד"ה בעי רב יוסף) מפרשים שרב יוסף הביא את מלאכת חורש רק כדוגמה לאבות המלאכה, כיוון שזוהי המלאכה הראשונה ברצף המלאכות החקלאיות³. להלכה אכן אין חיוב קרבן על עקירת מלאכת חורש, כיוון שהצדוקים מודים בו. עם זאת הספק עדיין מרחף ביחס לשאר אבות המלאכה.

הרא"ש בתוספותיו (ד"ה בעי רב יוסף) תירץ באופן אחר. הוא מסביר שרב יוסף אינו מקבל את דינו של שמואל. לדעת רב יוסף יש חיוב קרבן גם בדבר שהצדוקים מודים בו. הסבר נוסף מביא הרא"ש בשם הרמ"ה. לדעת הרמ"ה איסור חרישה בשבת הוא דבר שהצדוקים אינם מודים בו.

שבת בשמיטה

עם סיום הדיון במקרים שבמשנה, מעלה הגמרא מקרה נוסף שבו בית הדין עקרו את הלכות שבת באופן חלקי:

"בעי רבי זירא: אין שבת בשביעית, מהו?

במאי טעו? בהדין קרא: 'בחריש ובקציר תשבות' – בזמן דאיכא חרישה איכא שבת, ובזמן דליכא חרישה ליכא שבת" (הוריות ד:).

הגמרא מסתפקת האם עקירת השבת בשנת השמיטה נחשבת כעקירה של כל הגוף של הלכות שבת או רק כעקירה חלקית. לפני שנבאר את ספק הגמרא, יש להבין מה הוביל את בית הדין לטעות זו.

3 עיין במשנה שבת עג. ובגמרא שם עג: .

הגמרא מבארת שבית הדין פירשו באופן מוטעה את הפסוק שכבר הזכרנו לעיל, האוסר לחרוש ולקצור בשבת. לפי הבנתם, יש משמעות לאיסור הזה רק בשנים שבהן עבודת האדמה מותרת. בשנת השמיטה אסור לחרוש ולקצור, ולכן בית הדין טעו וחשבו שבשנה זו אין צורך לשבות בשבת.

כדי להסביר טוב יותר את שורש הטעות, יש להבין מהו יסוד האיסור לעשות מלאכה בשבת. באופן כללי אפשר למצוא בתורה שני נימוקים שונים לאיסור זה:

א. השביתה ממלאכה מאפשרת לאדם ולסביבתו לנוח.

ב. השביתה ממלאכה בשבת היא זכר למעשה בראשית.

ההוראה המוטעית של בית הדין שמה את הדגש על הנימוק הראשון. בשנת השמיטה אין צורך במנוחה, ולכן טעו בית הדין וחשבו שבשנה זו אין צורך בשבת. זו כמובן טעות, כיוון שאפילו אם באמת אין צורך במנוחה, עדיין השבת קבועה ועומדת כעדות למעשה בראשית.

לאור זאת נוכל להסביר את ספק הגמרא. קל להבין את הצד שלפיו עקירת השבת בשנת השמיטה היא עקירה חלקית בלבד, שהרי בשאר השנים השבת עומדת בעינה. הצד השני כנראה סובר, שכאשר שומרים רק חלק מהשבתות – גם השבתות שכן נשמרות מאבדות את משמעותן. אופייה המיוחד של השבת נובע מכך שהיא קבועה ועומדת, ומהווה עוגן בחייו של כל יהודי בכל ימי השבוע. כאשר חלק מהשבתות מתבטלות, גם השבתות שנשארו מאבדות את אופיין ומשמעותן המיוחדת.

השבת אינה יכולה להוות עדות למעשה בראשית אם היא אינה נשמרת באופן קבוע, מידי שבוע בשבוע. עקירת השבת בשנה מסוימת איננה עקירה חלקית, אלא היא עקירה מוחלטת של כל מושג השבת⁴.

4 ניתן לחשוב על מקרים נוספים שבהם עקירה של חלק מהלכות שבת מובילה לפגיעה מוחלטת באופי השבת. כך למשל יש להסתפק לגבי בית דין שעקרו את רוב המלאכות בשבת והשאירו על כנה מלאכה אחת בלבד. במקרה כזה השבת מאבדת לחלוטין את צביונה המיוחד, ולכן יש מקום להחשיב זאת כעקירת כל הגוף, למרות המלאכה שעדיין אסורה. יש לציין, שההסבר שהעלינו איננו ההסבר היחיד האפשרי לספק של רבי זירא. ייתכן שהספק הוא בשאלה טכנית יותר: האם עקירה זמנית נחשבת לעקירה מוחלטת, שהרי כרגע השבת אינה קיימת, או שיש צורך בעקירה לעולם ועד.

נביא שעקר גופי תורה

הגמרא מנסה לפשוט את הספק של רבי זירא מברייתא העוסקת באיסור של נביא לעקור דברי תורה:

”תא שמע:

נביא שנתנבא לעקור דבר מדברי תורה – חייב,
לביטול מקצת ולקיום מקצת – רבי שמעון אומר: פטור,
ובעבודת כוכבים, אפילו אמר היום עובדה ולמחר בטלה – חייב.
שמע מינה: אין שבת בשביעית⁵ כביטול מקצת וקיום מקצת דמי, שמע מינה” (ושם).

גם בהלכות נביא שקר יש חילוק בין עקירת הגוף כולו לעקירת חלק מהגוף. נביא שעקר גוף תורה שלם – חייב מיתה, ואילו נביא שעקר רק חלק מן הגוף – פטור ממיתה. יוצא מן הכלל בדין זה הוא איסור עבודה זרה. גם אם הנביא עקר רק חלק ממנו הוא חייב מיתה⁵.

הדוגמה של הברייתא לעקירה חלקית של איסור עבודה זרה היא כאשר הנביא אמר לעבוד אותה רק היום ולא מחר. במקרה זה הנביא חייב מיתה.

הברייתא כאמור חילקה בין עבודה זרה לשאר המצוות. מכאן שבשאר המצוות אם אמר הנביא לעבור עליהם 'רק היום' זה לא נחשב לעקירה. בשאר המצוות הנביא פטור על 'היתר זמני'. זוהי עקירה של חלק מהגוף בלבד. לכן נביא שיאמר לחלל את השבת הקרובה אך לשמור את השבתות שאחריה יהיה פטור.

מכאן מדייקת הגמרא שגם בהלכות הוריות, אם בית דין הורו שמותר לחלל שבת רק השנה ולא בשנה הבאה – הם נחשבים כעוקרים חלק מן הגוף, ולא את כל הגוף. לכן הם יתחייבו על הוראה זו.

השוואה של הגמרא בין שני התחומים איננה פשוטה. מסברה ניתן היה לחלק ביניהם. האיסור של נביא שקר לעקור דברי תורה ממוקד בתוצאה הסופית של דבריו

5 רש"י מסביר זאת על פי הפסוק "להדיחך מן הדרך" (דברים י"ג ו) – אפילו מקצת דרך. נראה שבעבודה זרה אין משמעות לכך שהעבודה היא באופן חלקי. מי שעובד את ה' חלק מהזמן וחלק מהזמן עובד עבודה זרה – הוא סר מן הדרך באופן מוחלט, ואינו נחשב כעובד ה'. הסבר זה דומה באופיו להסבר שהצענו לעיל בנוגע לשבת, שמי שאינו שומר חלק מהשבתות פוגע באופן מוחלט באופיה של השבת.

– ביטול והשכחה של מצוות התורה. לפיכך, אם הנביא עקר רק שבת אחת – אין כאן השכחה מוחלטת של המצווה, ולכן הוא פטור.

לעומת זאת, בית הדין הגדול אחראים לא רק לקיומו של המושג ההלכתי, אלא גם לאופי ולתכנים הכלולים בו. כאשר בית הדין מורים שמותר לחלל שבת בשמיטה, הם אמנם אינם עוקרים לחלוטין את מושג השבת מן התורה, אך הם פוגעים פגיעה אנושה באופי השבת ומשמעותה, כפי שביארנו לעיל. לפיכך יש מקום לומר שעקירה כזו של בית הדין נחשבת כעקירת כל הגוף.

הגמרא אינה מפצלת בין התחומים, ואינה מקבלת את החילוק שהצענו. ניתן להסביר את עמדת הגמרא בשני אופנים. אפשרות אחת היא לטעון, שהנביא אחראי לא רק לקיומן של המצוות אלא גם לשמירה על אופיין ותכניהן. לחלופין ניתן לומר שגם בהלכות הוריות פגיעה באופי המצווה איננה נחשבת כפגיעה בכל הגוף. רק ביטול מוחלט של המושג ההלכתי נחשב כעקירת גוף שלם.

לפי שתי האפשרויות קיימת הקבלה בין הגדרת גוף שלם בהלכות הוריות ובהלכות נביא שקר, ולכן הגמרא יכולה ללמוד מתחום אחד לשני.

עקירת חלק חיוני מהמצווה

סוגיית הגמרא הסתיימה, אך עדיין נותרו שאלות רבות פתוחות. גם לאחר שלמדנו את הדיון בגמרא, עדיין קשה לשרטט באופן ברור את הקו המפריד בין גופי תורה שלמים לבין חלקים מתוך הגוף.

נחתום את השיעור במקרה נוסף שבו מתעוררת התלבטות כזו. המשניות בפרק השלישי במסכת מנחות עוסקות במצוות שונות המורכבות מכמה חלקים, שכל אחד מהם מעכב את קיום המצווה. לדוגמה, מצוות ארבעת המינים מורכבת מארבעה חלקים שכולם חיוניים לקיום המצווה. מי שנטל רק שלושה מינים – לא קיים את המצווה כלל.

מהי ההלכה במקרה שבו בית הדין עקרו פרט אחד מתוך מצווה כזו? לדוגמה, מה הדין כשבית הדין הורו בטעות שמותר לגנוב נפש מישראל, אך אסור למוכרה?

מצד אחד לא הייתה כאן עקירה של כל הגוף, שהרי הם עדיין אוסרים את המכירה. מצד שני אין חיוב מיתה על מכירת נפש אם לא קדמה לה גניבה. לפיכך ההוראה של בית הדין למעשה עקרה לחלוטין את האפשרות לחייב במיתה על עברה

זו. האם ניתן להחשיב זאת כעקירת כל הגוף? לשאלה זו, כמו לשאלות דומות נוספות, קשה למצוא תשובה ברורה בסוגייתנו.